

Verdwenen Tradities en rituelen , nieuwe kansen

Welkom

Openingslied Mensen van vuur zijn wij

Voorstelling van het thema:

Wellicht huiverden sommigen van jullie bij ons voorstel om een bepaald ritueel mee te brengen naar deze viering...

Ook wij wisten niet goed hoe aan te pakken, maar de volgende zin van Burggraeve had ons toch erg getroffen: ***“Je moet ergens naar toe kunnen, maar naar wat? Naar waar?”***

In zijn boek vonden we het verhaal van Job over een bijzonder Godsbeeld.

We kregen een nummer van TGL in ons handen gestopt en konden ons daarin inspireren... Op hoop van zege, als het gaat over ons geloofsgoed dat we van kleins af aan meegekregen hebben... of op zoek naar een onvoldane leegte.

Onze paus Franciscus brengt een dynamiek op gang die nieuwe verwachtingen oproept.

“Heiligheid is voor iedereen weggelegd en ontvouwt zich in dagelijkse bezigheden, wie zijn leven beschouwd als een zending” schrijft hij. Hierdoor kan de hoop die met Johannes XXIII ontstond, weer gaan groeien.

Vele gelovigen hebben de kerk intussen verlaten, maar blijven zoekend.

Voorschriften zijn voor hen ondergeschikt, zij zoeken naar nieuwe uitdrukkingsvormen die bij hen passen en die hen goed doen, hen zin geven in het leven... die hen meer aanspreken voor hun gelovig zijn.

VERHAAL LEZEN: ‘zeggen en beware joe’

In een gesprek met eerstejaars leerling-bakkers heb ik ooit de vraag gesteld wie er nog een kruisje kreeg bij het slapengaan. Eén gast stak zijn vinger op waarbij de rest van de klas begon te lachen. Op mijn vraag wat dat kruisje voor hem betekende, heb ik toen het mooiste antwoord ooit gekregen.

Onthoud dat de kerel voor bakker studeerde.

Hij zei: 'Als je melk hebt, dan moet je die in de frigo zetten opdat die zou bewaren. Mijn moeder doet hetzelfde. Ze zegt 'zegen en beware joe' opdat ik net zoals de melk bewaar tot 's anderendaags'. Zo'n jongen van 13 heeft geen theologie gestudeerd en met zijn moeder geen theologisch gesprek gevoerd. Maar hij heeft wel begrepen en gevoeld wat zij met dat kruisje bedoelde. Soms heeft het **mysterie weinig woorden nodig.** *Sofie Verscheure*

Vandaag willen wij in de Pinkstersfeer hier over nadenken, bidden en vieren, over een beetje oneerbiedig gezegd, de "heiligenkraam" van ons geloof.

Over symbolen, rituelen, activiteiten, devoties, geloofsformules, allemaal materiële tekenen die geloof tot uitdrukking brengen, soms ook "volksgeloof" genoemd.

De meimaand is een goede aanleiding daartoe want de Mariadevotie is sterk aanwezig in onze Vlaamse volksaard.

In Heppeneert, de grot in Wiemesmeer, aan menig kapelletje in de buurt wordt nog even halt gehouden, om op deze plaats te vinden wat de wereld kwijt is." **Rust en Houvast**". Het is geen eindpunt, maar "een **rustplaats**" waar we even mogen vertoeven, om daarna onze tocht te hervatten.....

Julie brachten ook materiële tekens mee van geloofsuitdrukking... (even opnoemen)

Ze zijn voor velen een onvermijdelijke en noodzakelijke bemiddeling van ons geloof.

Maar aan de andere kant vragen we ons af of deze materiële tekenen nog echt werkzaam zijn binnen onze cultuur in het noorden van Europa en delen van Amerika?

In Brazilië, en Haiti waar Annie en Marjet werkten, getuigen zij, dat deze bewoners hun heiligenkraam werkelijk nodig hebben, om hun geloof te voeden... Marjet en Annie voelden daar de kracht van eeuwenoude rituelen.

Ook zien we dat in onze streken : mensen kunnen niet zonder lichamelijke en of materiële tekenen. Er zijn geloofsvormen die we niet kunnen missen, zoveel is duidelijk!

Misschien is er zelfs veel wijsheid en geestelijke rijkdom te vinden in vormen van geloofsbeleving, rituelen die te vroeg in een museum zijn geplaatst?

Misschien is dat iets wat we toch "**onuitgesproken**" met vele mensen willen delen.

Hebben we iets kwijtgespeeld? Is er ons iets ontglipt?

Zijn we niet te verstandelijk, teveel met boekentaal, bezig geweest?

Hebben we het **hart** van ons geloof wel genoeg aan het woord gelaten?

Al die vragen hebben heel veel te maken met die Bijbelse God, de ENE de heilige levensadem die mensen stuwt- gisteren- vandaag en morgen – de ENE die wij noemen VADER/ MOEDER/ GEEST van ontembare levenskracht, van levengevende energie.

We bidden samen:

Bemoedigende Kracht die wij God noemen,

wijs ons de weg, zodat we

durven beginnen, waar anderen ophielden met doorgeven

willen geloven dat het goede zijn weg vindt

kunnen ontdekken wat in onszelf, in rituelen en tradities die ons raken, verborgen ligt

Leer ons omgaan met tegenstellingen in geloven

Dat we laten gebeuren wat we niet in de hand hebben

durven hopen dat hoop niet misleidt

kunnen loslaten om het nieuwe te zien en te realiseren

doe ons mensen zoeken want zo alleen kunnen wij U vinden...

Wij lezen een verhaal uit het boek JOB over een merkwaardig Godsbeeld en over de zin van religie en devotie... JOB 1, 6-11

Op de dag dat de hemelingen gewoonlijk bij Jahwe hun opwachting maken kwam ook Satan met hen mee. Jahwe zie tot Satan: Waar ben je allemaal geweest? –

“Ik heb rondgezworven over de aarde “ antwoordde Satan

“Wel, vroeg Jahwe, “heb je ook gelet op Job mijn dienaar? Op aarde is geen tweede zoals hij, onberispelijk, rechtschapen, hij vreest God en houdt zich ver van het kwaad”

Satan zei:” Hij vreest God niet voor niets!

Gij hebt hemzelf, zijn familie en heel zijn bezit van alle kanten omgeven en beschermd.

Gij zegent al wat hij onderneemt en zijn bezit grijpt steeds verder om zich heen in het land. Maar pak hem eens aan, tref hem in al wat hij heeft: wedden dat hij U vloekt in uw gezicht” Toen zei Jahwe tegen Satan: “Goed, al wat hij heeft is in jouw hand, alleen van hemzelf moet je afblijven” En Satan verliet de vergadering.

Duiding

Hier zitten we met onze huiver om te vieren rond rituelen en devoties.

Ik koos om naar Job te kijken....een sterk verhaal uit de Bijbel dat de meesten onder ons meedragen vanuit hun kindertijd en blijft ook vandaag mensen boeien.

Dat verhaal van Job is niet af. De satan, “eigenlijk de engel van de toetsing” pakt Job nog heel hard aan om hem te testen. Job verliest zijn vee, zijn vrouw, kinderen, zijn rijkdom, wordt ziek. Zal hij wankelen in zijn geloof?? Durft hij God bekritisieren om wat hij hem aandoet. Verandert zijn Godsbeeld in het verloop van zijn lijdensweg?

Waarom kies ik voor dit verhaal om devotie en rituelen te plaatsen in religie en geloofsbeleving vandaag?

Satan beweert dat mensen religieus zijn omdat ze er iets voor terugkrijgen:

Levinas zegt: “de erkentelijkheid van de uitgehongerde maag”. Profijt denken.

Verhaal: kaarsje van Josée en kleindochter/

Hier botsen we op iets wat wezenlijk is voor religie vandaag:

ik wil een antwoord op mijn pijn. Ik wil een houvast in mijn leven als veel dingen mij onderuithalen en ik het niet meer zie zitten.

Dit natuurlijk, primair niveau van religie leeft stevig door en houdt stand. Dit volksgeloof of volksdevotie is blijvend populair met veel fenomenen. Mensen die naar “kerk noch kluis” gaan, zich weinig in het geloof engageren trekken naar Compostella / Medjugorije , vereren relikwie van het H. Paterke, steken een kaarsje aan voor de goede afloop van examens, brengen wijwater mee. Het uitkijken naar en verwachting van de hemel als beloning is ook zo’n vorm van baatzuchtig geloof.

We moeten daar echter niet lichtzinnig of spottend over doen, integendeel. Niets is menselijker dan dat en zoals M A al zei in haar inleiding: Misschien hebben we vele wijze gebruiken al te vroeg afgeschreven of te weinig geluisterd naar de diepe vragen er achter. Het is immers een diep verankerde religieuze volkscultuur in Vlaanderen.

Ons katholiek christendom heeft ook altijd erg ingespeeld op die behoeftebevredigende kant van religie. De protestanten wezen dat af

Wat kan de keerzijde van deze religieuze vroomheid zijn? Als de behoeften op een andere manier hier en nu bevredigd worden zal religie dikwijls overbodig worden. Het kaarsje gaat uit...

secularisering en consumptiemaatschappij gaan hierin hand in hand.

Vraag is: Is Job gelovig omdat hij er baat bij heeft?

Als Job trouw blijft aan zijn geloof in Jahwe ondanks zijn lijden en groot verlies zal hij nog dezelfde man zijn van tevoren? Of zal hij van mentaliteit veranderen naar zijn familie, vrienden en bezit toe...?

Die vraag stellen wij ons vandaag? Dragen deze devotie en rituelen bij tot een godsgeloof dat voeten in de aarde heeft?

“Waarom bid ik die oude woorden, draag ik de rozenkrans in mijn zak, vasten wij, laat ik mijn kind dopen, buigen en knielen we, zijn zout, olie zalf, een kaars branden, brood en wijn in de eucharistie, ziekenzalving... belangrijk om te geloven?

Zijn biecht, vormsel objectief waar zóals wij het horen of zien gebeuren?

Heeft God nodig dat wij hardop onze zonden biechten en is er een priester nodig om mijn zonden te vergeven. Volstaat mijn berouw niet. Is het een Bijbels wonder dat 5 broden en 2 vissen als bij tovenarij vermeerderd worden?.

Of gaat het om de instelling van de mensen: “willen ze gaan delen i.p.v. alles voor zichzelf te houden. Want dan blijkt er genoeg te zijn voor iedereen.”

Hoe ga ik deze materiële geloofsbemiddelingen interpreteren en bekijken? Ervaar ik dat zelfs meer en meer als vreemd? Word ik daardoor misschien meer “toeschouwer” dan deelnemer van een gebeuren dat voor zovelen een zinvolle uitdrukking van geloof is

Ik merk bij mezelf bij al deze beelden en nu ik dit hier moet uitspreken een grote tegenstrijdigheid. Mijn geloofsbeleving, mijn godsbeeld, mijn zijn doorheen heel wat levenservaring, vorming, ontmoetingen en lijden in een andere richting geëvolueerd.

En toch juist door deze beelden, geloofsuitdrukkingen, ben ik getekend, gedragen, gekneed en gevormd!

//Ik kan soms heel erg genieten van de schoonheid van de gregoriaanse en religieuze muziek. Ik draag grote waardering voor de rijkdom van het gedachtegoed dat eeuwenlang door de kerk is bewaard, aangepast en doorgegeven. Ik reisde ooit door de streek van Luther en Bach met diepgaande uitleg over protestantisme en concerten... om van te snoepen. Bezoek aan het land van Katharen opende me enorme gruweldaden van kerk en koningen, historische vergezichten die ik meedraag... Wij dachten erover om Maria in het licht te plaatsen omdat ze ons aanspreekt vooral in deze meimaand.

Ook is een kerk is nog steeds een mooi gebouw voor de eredienst en wordt daarvoor ook ingezegend. ... De kerk blijft een herkenning van een aanwezigheid van God in de ruimte. Ga maar in een romaans kerkje in een donker hoekje zitten en er brandt een kleine godslampje. Je komt er snel thuis bij God, bij je zelf, bij mensen in je hart en je gedachten..

Maar ik vind een viering op zich er niet minder om als ze plaatsheeft in een gebouw als dit hier: want waar er twee of meer in mijn naam bijeenzijn ben ik in hun midden.;

Ik weet en besef steeds meer, kerk is daar waar mensen samenzijn in zijn naam, in het daartoe gewijde gebouw soms, in de huiskamer soms, in een ziekenkamer, in een betoging soms en vergaderingen, in een buurtfeest, op bedevaart. De bijbelvorming gedurende al die jaren met Paul Dewitte heeft me de Bijbelse verhalen leren omzetten in hedendaagse taal en context. Mijn godsbeeld is sterk geëvolueerd naar een innerlijke – goddelijke - kracht die mij helpt balanceren, mij draagt en doet groeien in liefde. Maar e we moeten iets goed in het oog houden....

Op deze manier lijkt een Godsverhaal -als dat van Job- als dat van mij, van ons, een subjectief verhaal te worden. God is daar waar we hem denken, voelen of verbeelden..

Inderdaad, door God alleen te betrekken op ons denken en voelen en verbeelden verkleinen we de ruimte van God. Wij maken hem van ons afhankelijk.

En het is precies andersom. God is niet afhankelijk van ons beleven en geloven...Wij kunnen hem of haar niet terugbrengen tot ons niet- weten, onze leegte, ons zoeken, onze pijn. Hij of zij laat zich niet kluisteren. Wij worden tot leven, tot opstaan en opnieuw beginnen, tot echt mens gewekt en geroepen door God.

Job zegt het nog straffer nadat hij totaal uitgekled en ziek op zijn mesthoop zit: Jahwe neemt, Jahwe geeft, gezegend zij de naam van Jahwe. Hij geeft zich over... geloof is overgave!

Zijn vroomheid heeft niets te maken met persoonlijk voordeel maar is er gewoon... om niets.

Als hij zich aan God hecht is het om God zelf en niet omwille van het voordeel.

“God alleen maar danken om ontvangen weldaden is god lasteren” zegt de joodse commentaar op Jobs verhaal. God is geen sinterklaasfiguur.

Het is als met de intieme liefde tussen mensen of leven in gemeenschap: ik neem het lot van de ander in handen ook al word ik zelf er niet beter van...

Mijn geloof en mijn hoop , mijn liefde en inzet, mijn vertrouwen in opstanding zegt me: God is groter dan mijn behoefte, “Gij God groter dan mijn hart”... bidt Augustinus.

WIJ MAKEN GOD NIET. Het Mysterie blijft ...Het onnoembare blijft, voor het grotere in onszelf en de andere kunnen we alleen maar buigen... knielen

Onze kerk die ons als “moeder en vader” zou moeten begeleiden in het godsgeloof kampt met twee spraakmakende verhalen:

- *Het verhaal van God maken door onze kerkorganisatie:*

met het behouden van het geloofsgoed veelal gericht op het verleden met vele wettische materiële vormen als BV. het correcte doopritueel, of eucharistische gebed. Terwijl we tegelijkertijd vaststellen dat de kerk niet langer het enige speelveld is van geloofservaringen en religieuze belevingen

- *Of het godsverhaal in ons leven mede laten groeien door onze eigen geestesgesteldheid*

als gelovigen die geloofsovergave veel persoonlijker willen behartigen, in ver- persoonlijkte - vieringen waar ons alledaagse leven aan bod komt, omdat daar meer en meer de plaats is geworden waar onze religiositeit geworteld geraakt...in devotie en rituelen die raken en mensen met elkaar verbinden

Deze twee verhalen zullen elkaar moeten vinden.. Gehechtheid aan traditie verbinden met openheid voor het goddelijke in het nieuwe, het onvoorziene, het onvoorspelbare, het persoonlijk bestaan van elke dag. Wat draagt en voedt ons daarin?

Onze christelijke god is niet zomaar de Gans Andere, . Hij/ zij heeft een naam en een gezicht gekregen in een zeer concrete geschiedenis en in en welbepaalde stappende mens Jezus van Nazareth die duidelijk zegt:

- *“ieder ander is groter dan wij”*
- *overall waar mensen zich met elkaar verbinden en de liefde op het spoor zijn,*
- *uit de beslotenheid van eigen kring durven stappen om een relatie aan te gaan met een “een vreemde andere en het lot van die ander op ons nemen in zijn plaats,*
- *daar komt het goddelijke in en rondom ons naar boven... Daar is hij (of zij) aanwezig, hij bemoedigt, hij gaat mee,*

Wie God wil vinden moet mensen zoeken.

Maar voor dat besef en het gehoorgeven aan die stem hebben we “middelen en bemiddelings “ nodig Niet nodig voor God en zijn werken, maar voor ons, want wij zijn niet alleen geestelijk maar mensen van vuur en ijzer, van zuur en zout!

Lied: Uit vuur en ijzer 1e en 3e strofe

We maken het even stil om te bidden....

Een kaarsje branden: een eenvoudig gebaar met een rijke betekenis.

ik bid symbolisch om licht én om warmte...

ik zeg hoe dankbaar ik ben.

ik druk uit dat ik me zelf wil engageren en het beste van mezelf wil geven.

Kaarsje, je blijft branden ook als ik vertrokken ben.

Stil overwegen...

Maria eren, is vrouw zijn, is moeder en vader zijn

is het fijngevoelige ontplooien en ruimte geven

in ons zelf... in onze kinderen... in onze medemensen...

Het betekent risico nemen om mee te gaan in het verhaal van een ander vooral bij pijn en verdriet, als hart en leven breken

Het betekent geen angst hebben, maar vertrouwen

Het is armoede van geest... het is loslaten

Stil overwegen

Samen aan tafel bidden we

De Aarde droeg het eten in haar schoot
Zon en regen bracht het rijp en groot
Aarde, zon en regen die dit aan ons schenken
Wij willen dankbaar aan u denken (Hubert en familie)

Stil overwegen

Knielen en buigen is het Grotere erkennen

“ik kan helemaal niet goed knielen omdat ik te trots ben daarvoor
en toch voel ik af en toe die drang in me
Neer te knielen, met de handen voor mijn gezicht
en vrede vinden en luisteren naar een verborgen bron in mij... ” (Etty Hillesum)

Stil overwegen

Lied: Magnificat

Tafelgebed:

SAMEN “Ik zal er zijn” is hier en nu onze kracht, een Naam om mee te leven

Voorganger Hier staan we dan, vanuit traditie, onze traditie.
We voelen ons verbonden met wat zovelen ons hebben voorgedaan
in vreemde woorden en rituelen, op plaatsen die heilig voor hen zijn
Wij zijn hier om ons zoeken uit te spreken naar elkaar,
om onze kracht, onze hoop op een andere toekomst uit te spreken.

En toch

Ik kan niet meer bidden zoals vroeger

Niet zoals grote leiders en instituten ons hebben voor gepreveld hebben

Onze wereld werd te groot, onze hemel veel te open en de toestand maar al te duidelijk +

Leer ons woorden voor vandaag, , een begrijpbare klare taal.
in rituelen die ruimte scheppen, verwarmen en genezen.
Geef ons plaatsen waar mensen met hun expressies ons dragen en verkwikken
Waar rust en stilte te vinden is want god zoekers zijn er door geboeid

SAMEN: “Ik zal er zijn” is hier en nu onze kracht, een Naam om mee te leven

Voorganger: Beminden kun je verliezen, aan een ander, aan de dood..
Je gaat door diepten, je bent onbereikbaar geweest.
Maar je komt terug,
je weigert om aan dit verdriet, deze pijn ten onder te gaan.

Laat ons leren van elkaar;

Waar haal jij je kracht? Waar vind ik mijn sterkte?

Om samen te pelgrimeren, door licht en donkerte, tradities en verlichting.

SAMEN: “Ik zal er zijn” is onze kracht, een Naam om mee te leven

Voorganger Sterk zijn ze met hun goden en heiligen.

Sterk in hoop als Maria, vrouwen in Guatemala, in Palestina, in Haïti....

Ze bidden en vertellen steeds opnieuw over hun onmacht, hun verdriet.

Voor mensen op de vlucht en die hun kruisje maken, hun verborgen kracht

Gevlucht uit hun eigen land, weg uit hun vertrouwde omgeving.

Dat zij opnieuw een vredevolle plek mogen vinden

SAMEN: "Ik zal er zijn" is onze kracht, een Naam om mee te leven

Voorganger: Ik wil blijven geloven

in het verbonden leven met verder gedragen tradities,

zij kunnen zinvol zijn in ons leven

dat zwaar en keihard kan zijn,

maar ook eenvoudig en goed.

Ik wil blijven geloven in zo 'n toekomst

omdat liefde en solidariteit ons daarin raakt en samenbrengt

Zo werken we verder aan het verhaal van Jezus

Laten we nu brood en beker delen met elkaar

Onze vader

Zegen (uit de Talmoed)

Als je in mensen geloofd hebt die het af lieten weten,

Ga dan toch door te geloven!

Als je op een wonder hebt gehoopt dat niet is gebeurd,

Ga dan toch door en blijf hopen!

Als je een spoor van de liefde na wilde laten dat werd vertrapt,

Ga dan nog verder met de liefde!

Als je gedroomd hebt en daarna ontwaakt,

Droom weer en droom verder tot aan de morgen!

Lied: Liefde gaf u duizend namen

Annie, Marie-Alice